

valtiovarainministerio@vm
niko.ijas@vm.fi
anna.hyvarinen@vm.fi

Lausuntopyyntöne 1.3.2017/ VM/196/00.00.05/2017

LAUSUNTO LUONNOKSEEN HALLITUKSEN ESITYKSEKSI KOSKIEN VALTIONTALouden TARKASTUSVIRASTOSTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISTA

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi koskien valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain muuttamista. Lakiin tehtäisiin maakuntaudistukseen liittyvät Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastusoikeutta koskevat muutokset.

Valtiontalouden tarkastusvirastolla olisi ehdotuksen mukaan oikeus tarkastaa maakuntien sekä maakuntalaissa tarkoitettujen maakuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen ja säätiöiden ja maakunnan muun toiminnan sekä sitä harjoittavien yhteisöjen ja säätiöiden taloudenhoidon laillisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Tarkastusoikeus kattaisi siten myös maakuntakonserniin kuulumattomat, kokonaan tai pääosin valtion varoin rahoitettavien ja monin osin perusoikeuskäytännöiden palvelujen tuottamiseen liittyviä järjestelyjä riippumatta siitä, tuotetaanko palvelu maakuntakonserniin kuuluvassa yhteisössä tai säätiössä vai sen ulkopuolella. Maakunnan toiminnan kattava tarkastusoikeus olisi siten erittäin laaja. Laajaa tarkastusoikeutta on perusteltu muun muassa sillä, että maakunnan järjestämisvastuuseen kuuluvat tehtävät rahoitettaisiin pääosin valtion rahoituksella. Yksityiskohtaisten perustelujen mukaan tarkastusoikeus liittyisi siten valtion taloudenhoidon tarkastamiseen.

Laaja tarkastusoikeus rajaa maakunnan itsehallintoa

Perustettavissa maakunnissa on kysymys perustuslain 121 §:n 4 momentissa säädetyistä itsehallinnosta kuntia suuremmilla itsehallintoalueilla, josta säädetään lailla. Maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskeva lainsäädäntöesitys kuitenkin rajoittaa maakuntien itsehallintoa merkittävästi. Tärkein itsehallintoa rajoittava tekijä on, että maakunnilla ei tulisi olemaan verotusoikeutta, vaan maakuntien talous perustuisi miltei kokonaan valtion maakunnalle osoittamaan rahoitukseen. Valtion rahoituksen on esityksessä nähty oikeuttavan ja edellyttävän maakuntien itsehallinnon olennaista rajoittamista lainsäädännössä. *Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastusoikeutta ehdotetaan merkittävästi laajennettavaksi, mikä edelleen lisää valtion ohjaus- ja puuttumisoikeutta maakunnan itsehallintoon ja kaventaa maakuntien itsehallintoa tarkastuksen järjestämisessä.*

Tarkastusviraston tehtävät ovat päällekkäisiä tilintarkastuksen ja tarkastuslautakunnan tehtävien kanssa

Ehdotuksen mukaan tarkastusvirastolla olisi oikeus tarkastaa maakuntien sekä maakuntalaissa tarkoitettujen maakuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen ja säätiöiden ja maakunnan muun toiminnan sekä sitä harjoittavien yhteisöjen ja säätiöiden taloudenhoidon laillisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Kuntaliitto pitää sinänsä perusteltuna, että Valtiontalouden tarkastusvirastolla on oikeus tarkastaa valtionrahoituksen käyttöä. Ehdotetussa uudessa tehtäväpykälässä tarkastusoikeutta ei ole kuitenkaan rajattu vain rahoituksen käytön oikeellisuuden tarkastamiseen vaan tarkastusvirastolla on mahdollisuus tarkastaa kaikkea maakunnan taloudenhoidon laillisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Maakuntalakiehdotuksen mukaan tarkastusvirastolla on oikeus tarkastaa myös maakunnan toimintaa talouden hoidon lisäksi. *Tarkastusviraston tarkastusoikeus tulisi rajoittaa valtion rahoituksen käytön oikeellisuuden tarkastukseen.*

Valtiontalouden tarkastusvirastolle annettavaksi ehdotetut tehtävät ovat lisäksi päällekkäisiä maakuntalaissa säädettävien tilintarkastajan (hallinnon ja talouden laillisuuden tarkastus) ja tarkastuslautakunnan (tarkoituksenmukaisuuden ja tulokellisuuden tarkastus) tehtävien kanssa. *Tilintarkastajien, tarkastuslautakunnan ja Valtiontalouden tarkastusviraston tehtävien suhdetta toisiinsa tulisi säännöksissä selkiyttää*

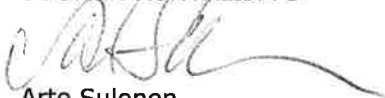
Voimassa oleva lainsäädäntö mahdollistaa jo Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastusoikeuden

Voimassa olevan lain 2 §:n kohdan 3 mukaan tarkastusvirastolla on oikeus tarkastaa: "valtiolta varoja tai muuta taloudellista tukea tai etua saaneita kuntia, kuntayhtymiä, säätiöitä sekä muita yhteisöjä ja oikeushenkilöitä sekä yksityisiä henkilöitä sen selvittämiseksi, ovatko varojen tai muun taloudellisen tuen tai edun saamiseksi annetut tiedot oikeat, onko myöntämispäätöksessä määrättyjä ehtoja noudatettu ja onko varat tai muu taloudellinen tuki tai etu käytetty siihen tarkoitukseen, johon ne on annettu." Yksi mahdollinen sääntelymalli olisi lisätä em. luetteloon maakunnat, niiden maakuntakonserniin kuuluvat yhteisöt ja säätiöt sekä maakunnan toimintaa harjoittavat muut yhteisöt ja säätiöt. Tarkastusoikeus tulisi rajoittaa nimenomaan rahoituksen käytön valvontaan.

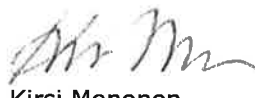
Taloudelliset ja muut vaikutusarvioinnit puuttuvat

Luonnoksesta hallituksen esitykseksi puuttuvat taloudelliset vaikutusarvioinnit ja esitykset siitä, millaisin resurssein tarkastuksia on tarkoitus tehdä. Esityksestä puuttuvat myös muut vaikutusarvioinnit, kuten vaikutukset VTV:n toimintaan ja tilintarkastusyhteisöjen toimintaan. VTV:n tarkastusoikeuden osalta ei ole vaikutusarviointeja myöskään hallituksen esityksessä maakuntalaiksi. Kummankaan lain perusteluista ei ilmene, missä määrin VTV:n tarkastukset ovat päällekkäisiä maakuntien tarkastuslautakunnan ja lakisäätöisen tilintarkastuksen tehtävien kanssa.

SUOMEN KUNTALIITTO

Arto Sulonen
johtaja, lakiasiat

Kirsi Mononen
johtava lakimies